

ר' was sitting before him

הוה¹ יתיב רבי אבא קמיה –

OVERVIEW

The גמרא relates that by the case of אבא דר' נסכא when the claimant approached ר' with his complaint, ר' אמי was sitting before ר' אבא [seemingly] as a student sits before his master. תוספות has some difficulty with this.

משמע דרבי אבא היה תלמידו של רבי אמי² –

It seems (from the fact that ר' אבא was sitting before ר' אמי) that ר' אבא was a student of ר' אמי.

תוספות asks:

וקשה דאמר בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מז, א ושם) **אמר רבי אמי –**

And there is a difficulty for the גמרא in פרק כל הנשבעין, ר' אמי said –

רבותינו שבארץ ישראל אמרו חזרה שבועה למחויב לה³ –

Our teacher in א"י rule; the oath returns to the one who was initially obligated to swear' –

ואמר התם דרבותינו שבארץ ישראל היינו רבי אבא –

ר' אבא (which ר' אמי referred to) is ר' אבא stated there that רב פפא

This indicates that ר' אבא was the רבי of ר' אמי, since ר' אמי refers to ר' אבא as רבותינו שבא"י. This contradicts our גמרא where it appears that ר' אבא was a student of ר' אמי.

תוספות answers:

ואומר רבינו יצחק דאשכחן בפרק חבית (שבת דף קמז, ב) דקרי רב לרב כהנא ולרב אסי רבותינו –

And the ר"א and ר"כ that פרק חבית we find in ר"י answers that we find in רבותינו the term –

אף על גב שהיו תלמידיו –

Even though ר"כ and ר"א were his students. Therefore we may say also regarding ר' אמי, that even though ר' אבא was his student (as indicated in our גמרא), nevertheless he (occasionally) referred to ר' אבא as רבותינו (out of respect [for his student]).

תוספות asks:

אבל קשה לרבינו יצחק דבאלו מציאות (בבא מציעא דף כד, ב) אמר –

¹ This גמרא references the תוספות on לג, ב.

² The expression 'ר' פלוני קמי' וכו' (usually) indicates that ר' פלוני was a student sitting before his master.

³ The גמרא there is referring to the משנה, which states that if both parties were חשוד על השבועה (the מודה במקצת and the מלוה); the rule is that חזרה שבועה למקומה. The interpretation according to רבותינו שבא"י is that חזרה שבועה למחויב לה; this refers to the מוב"מ, and since he cannot swear, he must pay.

However, the גמרא relates - the פרק אלו מציאות ר"י has a difficulty for

דרכי אמי אשכח פרגיות שחוטות אתא לקמיה דרבי אבא אמר ליה זיל שקול לנפשך –

That ר' אבא found [ritually] slaughtered pigeons; he came before ר' אמי who told ר' אמי 'go take them for yourself' (you may keep them). It is evident from that גמרא that ר' אבא was the master, since ר' אמי asked him for a ruling.

תוספות offers a solution:

ולפי ספרים דגרסינן התם⁴ רבי אמי אתא לקמיה דרבי אסי ניחא טפי –

And according to the text there that read; ר' אסי came before ר' אמי, it is better understood. תוספות continues to explain why according to the גירסא of ר' אמי it is for -

אף על גב דרבי אמי היה גדול מרבי אסי דבכל מקום מזכיר ר' אמי קודם רבי אסי –

Even though ר' אמי was greater than ר' אסי; we know this is so, for everywhere the גמרא mentions ר' אסי before ר' אסי (indicating that ר' אמי was of a greater stature) -

ובהניזקין (גיטין דף נד, ב) אמר⁵ ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי כולי –

And the גמרא also relates in פרק הניזקין, there was this one who came before ר' אסי, etc. -

אמר לפניו רבי אסי רבי אתה אומר כן הכי אמר רבי יוחנן כולי –

ר"י said before ר' אסי, 'my teacher you rule thus; however, this is what ר' אסי ruled, etc. It is therefore evident that ר' אסי was greater –

ומכל מקום חבירו היה ולפי שהיה גדול ממנו קורוהו רבי –

However, nevertheless ר' אסי was his contemporary and because ר' אסי was greater that ר' אסי called ר' אסי, my רבי -

ולפי שחבירו היה בא רבי אמי ליטול עצה ממנו ואמר ליה זיל שקול לנפשך⁶:

But because ר' אסי was his contemporary, therefore ר' אסי came before him to consult with him regarding the פרגיות שחוטות and ר' אסי told him זיל שקול לנפשך.

SUMMARY

It is appropriate for a רבי to refer to his student as 'רבותינו'.

THINKING IT OVER

Why is this case known as נסכא דר' אבא and not נסכא דר' אמי?⁷

⁴ In our texts there we read ואמרי לה לקמיה דר' יוחנן.

⁵ The אמר נמי ההוא amends this to read

⁶ It is therefore understood that even though ר' אסי was greater than ר' אמי, nevertheless since they were contemporary colleagues, ר' אסי consulted with ר' אמי.

⁷ Can the answer to this question answer perhaps initial question?